



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Impedimentum Secundum. Conditio. Caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

Pater obtulit; falsum, inquam, quia ipse consensit in personam illam determinatam, quam vidit ille vir grayis, & non in aliam, quam Pater obtulit; obtulit enim hic primogenitam, sed Adolefcens non se determinavit ad oblatam à Patre, sed ad offensionem amico.

Hofstienfis Casus alter sic narratur, seu figuratur ab *a*
ap. Barb. Hofstienfi.

lo. cit.

Anglus quidam vilis conditionis Romam veniens, finxit, se filium esse Regis Angliæ. Quo mendacio seduxit nobilem puellam, ad contrahendum cum ipso Matrimonium. Non multo post, detecta fraude, quaesitum fuit, an validum deberet pronuntari Matrimonium.

Respondeo: Mihi videtur, nullum esse pronuntiandum. Ratio est ex dictis duplex. Nam Primò, puella illa non videtur consensisse absolute in personam præsentem, sed in illam, prout ipsi affixa esset nobilitas Regia; puella enim semper præsumitur fuisse cum expressa intentione, perinde, ac solent esse nobiles cæteræ puellæ, ut nollet nubere cum homine vilis, & hanc intentionem nunquam retractasse.

Secundò, efficacius: quia puella non alia via cognovit hunc hominem præsentem, cujus Matrimonio consensit, nisi occasione, seu consideratione filiationis Regiæ: quare ipsa consensit in hunc hominem, ut filium Regis, non verò in hunc hominem, qui indicaretur Regis filius, quemadmodum diximus *num. 21.* de eo, qui elegit pro sua uxore illam, quæ sedebat, nam ita hæc puella elegit illum, qui cum veritate esset filius Regis, non verò, qui fictus.

Profectò, si puella hæc consensisset in hunc præsentem, quem judicabat, sive ex se, sive ex dolo alterius, esse filium Regis, validum fuisset Matrimonium: At verò, quia puella consensit in filium Regis, quem ipsa sibi in mente proposuit (sic enim videtur res se habuisse) non fuit validum, quia, ut constat ex dictis, error fuit in qualitate redundante in personam. Lege Barb. *b* qui multorum Doctorum verba affert, ad firmandam hanc decisionem, etiam in foro externo, quia ex dictis circumstantiis, aliisque expensis, illud præsumitur, quod dictum hæctenus à nobis est.

Et quidem, quamvis ille homo se finxisset

filium Regis, nec explicuisset cujus Regis, idem puto dicendum; Eadem enim est ratio, (licet Bonacina *c* non eandem esse dicat) ac si explicuisset; si enim puellæ consensus in nixus totus fuit nobilitati illi Regiæ, voluit cum filio Regis, quicumque is Rex esset, Matrimonium celebrare, non autem cum homine vilis præsentem. Nam universaliter, si quis, sic dicat: *Volo hunc, quem puto v. g. esse Regem, errat in qualitate tantum*, Si sic: *Volo Regem v. g. quem puto esse hunc*; tunc error qualitatis redundat in substantiam, ut diximus, casus autem noster hic posterior est.

CAPUT III.

Impedimentum Secundum.

Conditio, id est, Conditio servitutis ignoratæ.

§. PRIMVS.

In quo consistat hoc Impedimentum.

1. Quando persona libera forte contrahit Matrimonium cum persona, quæ sit verè serva (hoc est Mancipium, quod bello justo captum sit, licet deinde aliis venditum) vel servitutem dictæ personæ ignorat, vel scit. Si ignorat, invalidum erit Matrimonium; servitus enim alterius ex sponsis ab altero ignorata impedimentum est dirimens, de quo loquimur: Si scit, validum erit, etiam non consentiente Domino, unde hic de illo agendum non est, Dixi (verè serva) nam ii, qui alicui propter mercedem famulantur, hoc impedimentum nequaquam contrahunt.

2. Ratio, cur inductum fuit hoc impedimentum, est, quia licet servitus sit qualitas; tamen deceptio in ipsa, trahit gravissima incommoda, unde meritò Ecclesia sic definit. Nescimus autem, à quo Pontifice hoc impedimentum fuerit inductum, sed illud tamen passim supponunt Sacri d. Canones.

3. Ratio etiam, quòd, etiam Domino nolente, sit validum Matrimonium cum serva, vel servo cognito contractum, est, quia quilibet est dominus sui corporis, ut docet rectè S. Th. e in iis, quæ pertinent ad proles generationem, *num. 4.*

b Barb. in voto decifivo 19. cit. art. 3.

tionem. Adde, Dominum non habere jus tollendi à seruo remediū concupiscentiæ. Quòd si ex eo Matrimonio cum serua orientur alteri conjugii aliqua incommoda, & quidem nõ leuia, dum aliquando obsequia debita Domino à serua, impediunt obsequia debita viro, tamen iam ipse liber cedit iuri suo, quando seruitutem alterius cognoscens, Matrimonium inicit cum illa.

4. Sive autem ignorata fuerit seruitus per ignorantiam inuincibilem, sive, ut probabilius est, etiam per vincibilem, & crassam, sive per errorem antecedentem ad ipsum Matrimonium, sive etiam ipsi comitantē, impedimentum dirimens erit, quia sic semper est ignorata seruitus, unde personam liberam suo iuri cessisse in contractu tam oneroso, & perpetuo præsumere non vult Ecclesia. Ita Sanchez, a 7. matr. d. & Hurtadus. b

19. n. 20. 5. Si ipsa persona serua sine ulla culpa ignoret suam seruitutem, & bona fide contrahat cum libero, adhuc est impedimentum dirimens, ut etiam dirimens est, si cognoscatur seruitus, sed nesciatur, eā esse impedimentum (quæ dicitur ignorantia Juris) quia Ecclesia, independenter ab ipsius cognitione, affixit eiusmodi impedimentum seruituti.

6. Hic per occasionem Nota, in casibus, in quibus, inter seruum, & liberam; vel contra, est validum Matrimonium, filios sequi conditionem ventris ex communi doctrina, quod etiā seruatur, quando filii eorundem essent naturales. Sensus autem hujus dicti est, ut in favorem libertatis, si Mater fuerit libera, sive solum, quando concepit, sive solum, quando peperit, etiam si libertatem per unum diem habuerit, libera sit proles. Serua autem tunc solum erit dicta proles, quando mater toto tempore, quo concepit, uterum gessit, peperitque, libera non fuit, lege Sanchez. c

24. n. 10. AN PECCET MANCIPIUM, SI MATRIMONIUM CONTRAHAT CUM PERSONA LIBERA VOLENTE, & SCIENTE, SED NESCIENTE, VEL NOLENTE DOMINO?

7. Paulo ante dixi, nullam legem tollere à seruo jus libertatis ad Matrimonium, nunc ergo consequenter ajo, illicitè à Domino, Matrimonium, vel usum ejus rationabilem prohiberi suo seruo, ac posse eiusmodi seruum, ac debere à Iudice Ecclesiastico prote-

Tamburinus de Sacramentis.

gi. Vide tamen apud Sanchez d'excusationem d' Sanchez. f. quandam, 7. matr. d.

Objicies: Ergo peccaret Dominus seruum uxoratum vendendo, vel mittendo in regionem distantem, quādo illum sequi non valet uxor, quia sic impediret usum Matrimonii?

Respondeo. Ita putant nonnulli cum Sanchez Verum Delugo, f. cum quo sentit Coninck. g. e. Sanchez. ibid. & Perez, h. rectius distingunt. Vel agimus, an d. 22. n. peccet Dominus contra Iustitiam, & dicendū 11. & 12. contra Iustitiam non peccare, quia jus conjugii f. Delugo non debet Iuri Domini præjudicium ferre; de Iust. d. secus, neque possit illum apud se retinere, vel 3. n. 24. sibi emere, quando multum distat uxor: quod g. Coninck esse contra praxim quotidianam, qua, abique d. 31. dub. ullo serupulo, ex eo capite, quòd eorum uxores sequi ipsos non valeant, emuntur serui. h. Perez. de

Vel agimus, an peccet contra charitatem, matr. d. 21 & dicendum, tunc demum vendentem, & sec. 7. ementem peccare, quādo sine suo gravi damno potest ab ea venditione, vel emptione se abstinere, & tamen non se abstinere; obligat enim tunc charitas ad succurrendum bono spirituali conjugum: In quo casu poterit Iudex Ecclesiasticus Dominum cogere, ut vendat seruum in loco, ubi is queat cum sua conjugate convivere. De qua re vide distinctius Pontium, i. atque idem dic de Missione serui i. Pont. l. 7. in partes remoras ab uxore, & c. matr. c.

His positis. Respondeo ad id, quod propositum est in titulo hujus paragraphi, verbis Coninck. k. qui cum dixisset, ex Sacro Textu k. Coninck omnes communiter colligere, Dominum nõ d. 32. de posse sine justa causa, seruorum Matrimonia matr. nu. directè impedire, id est, nolendo hæc illis ul-

lo modo permittere, addit: Nota tamen, nisi aliqua justa causa aliud suadeat (qualis esset, si timerent serui, ne Dominus malitiosè eorum Matrimonium impediret) teneri prius Dominorum consensum petere, antequam cum aliqua contrahant; id quod colligitur ex Concilio, l. quod requirit voluntatem Dominorum, ut conjugia seruorum seruetur. C. sint omnino legitima. Ratio autem est, quia hoc Fin. 29. q. exigit reverentia, quam iis debent. Praesertim cū sæpè multum Dominorum intersit, utrum serui cū hac, vel illa contrahant: ideoque durum iis sit, si m. Sanchez. serui, iis inconsultis, cum aliqua contrahant, qua l. 7. matr. ipse valde ingrata, ac multas molestias paritura disp. 21. a. sit. Hæc Coninck. m. n. 12. De-

In concursu obsequii Domini, & Conjugis, lugo, cui debeat prius satisfieri, habes dilucide apud Coninck citatos. ll. cc.

§. II.

Servitus diminuta quid operetur?

1. **I**D expeditius explicabo per sequentium casuum figuraciones. Berta est nunc serva, quæ tamen hinc ad duos annos ex testamento sui Domini acquireret libertatem. Porro, dum præfixum libertatis tempus nõdum advenisset, contraxit Matrimonium cum Titio, ejusmodi temporaneam servitutẽ ignorante, validenẽ cõtraxit, sustinendumq; Matrimonium, saltem post annos illos duos exactos?

2. Respondeo. In validẽ contraxisse, nec sustineri a posse Matrimonium, nisi adveniente libertatis tempore, legitima adfit ratificatio. Ratio est, quia Sacri Canones indistincte loquuntur, nec excipiunt servitutem temporaneam, & ex alia parte, eo medio tempore verẽ ea persona serva est, ut expressẽ habetur in *Jub. L. Statu* re. *b. Sanchez, e* & *Perez d* putant, probabile liberum esse, valere Matrimonium, si servitus remota sit infra sex menses, cum parum pro nihilo reputetur. Sed his non acquiesco, quia *c. Sanchez. l. carentia* servitutis est de substantia cõtractus *7. d. 19. n.* Matrimonii, & de solemnitate actus, quæ ad tunc observanda est.

3. Contra, Catharina, quæ serva est, Dominus concedit nunc duos annos libertatis, intra quos, dum libertate gaudet, nubit cum Titio ejusmodi Catharina conditionem ad servitutem migraturæ nesciẽte, validenẽ nubit? Scio autem, ut notat *Sanchez, e* non posse concedi libertatem ad tempus; semel enim concessa libertas, etiam pro brevi tempore, cõ revocari ea ex jure non possit, perpetua est: sed casus proponitur pro iis locis, ubi fortẽ lex Municipalis admittit ejusmodi temporaneam libertatem.

4. Respondeo, Catharinã nubere in validẽ, quia ipsa, dum reditura est ad servitutẽ, verẽ libera non est. Ita decrevit Textus dicens, eo medio tempore non cessare, sed dormire servitutem. Et quidem mentõ ita decretum est, quia si conjux redire debet ad servitutem, non poterit liberẽ dare corpus suum alteri in perpetuum, quod est de essentia Matrimonii. Nã propterea servus similis temporaneus non potest Ordines Sacros licitẽ recipere, nec domicilium mutare cum præjudicio Domini.

5. Denique Maria fuit serva, nunc verõ li-

bera jam est, quo pacto Latine vocatur *liberata*, Titioque nubit nescienti antiquam Maria servitutem, nubitne validẽ?

Respondeo, validẽ sanẽ, g quia libera libera verẽ est.

§. III.

Servitus, vel Libertas putata.

6. **T**Riplex est casus decidendus. Primus: Duxit Titius Bertam liberam, quam tamen per errorem putat servam. Valuitne Matrimonium?

Respondeo, Sanẽ valuit, tum, quia Ecclesia vetam servitutem, non autem putatam constituit esse impedimentum, tum, quia in hoc casu non obstat servitus Matrimonio, si Titius putavit Bertam esse servam, & tamen illam duxit.

7. Secundus casus est prædicto oppositus. Antonius duxit Mariam servam, quam tamen ipse putat liberam, validenẽ ducit?

Respondeo, Profectõ non oportebat hunc casum proponere; in hoc enim adest ipsissimum impedimentum servitutis ignoratæ, de quo hæcenus locuti sumus.

8. Quandoquidem ergo hic casus proponendus non erat, succedat alius illius loco. Petrus servus ducit Mariam servam, putans, ipsam esse liberam, valetne Matrimonium? quasi servitus unius compensetur cum servitute alterius?

Respondeo valere. Ita Averfa, *b* & communiter, non quidem propter dictam compensationem, sed, quia Sacri Canones statuerunt dumtaxat (ut patet in Textibus supra citatis) esse impedimentũ dirimens servitutẽ ignoratam ab altero libero. Quare irritum reddiderunt solũ Matrimonium personæ liberæ cum personæ serva ignorata, non verõ personæ servæ cum personæ serva, quam vis ignorata.

9. Tertius casus. Titius liber contrahit cum Lucia serva, putans eam esse liberam, sed eo animo, ut si scivisset eam esse servam, adhuc cum ea contraxisset, qui est error in qualitate servitutis, non antecedens, sed comitans, contraxitne validẽ?

Respondeo. Sanchez *i* aliiq; docent invalidẽ: Silvester, *k* aliique validẽ. Sed cum Sanchez est sentiendum, quia intentio Titii antecedeas retendit absolutẽ in servam verẽ, sed

g. R. d. lib. 3. c. 2. n. 11. Peru. l.

h. d. 12. de lib. 7. matr. 18. n. 6. Bonac. d. 17. 10. p. 2. c. 2. k. Silvester.

l. c. 2. de matr. l. 1. c. 10.

à se ignoratam, atq; adeò inhabentem impedimentum dirimens: quo existente, consensus validus ad Matrimonium esse non potest.

§. IV.

Servitus cessans per ipsum Matrimonium.

Auth. ad 1. In favorem libertatis decernitur à Jure Civili, ut, si Dominus personam servatam suam tradat in Matrimonium personæ liberæ, servitute nequaquam detecta, secuto habet Sanch. Matrimonio, eo ipso, serva sit libera; quod de ma. l. 7. idem satis probabiliter est; si ipse Dominus, d. 20. vel Domina Matrimonium contrahat cum b Pont. l. 7. suo mancipio, ut tenet Pontius, & alii que. Iam matrim. c. quæritur, an in his, similibusque casibus, in 44. à n. 2. quibus persona serva evadit in ipsa Matrimonio contractione libera, servitus ignorata sit d. 14. diff. impedimentum dirimens?

4. 2. Respondeo, Dux sunt de more sententiæ. Sanchez c. docet, non esse dirimens, sed tunc Matrimonium valere, quia (inquit) in eo instanti, in quo Matrimonium contrahitur, jã realiter illa persona sit libera: ergo evolat impedimentum. Immo, tamen in illo instanti non evolare, cum statim, finito consensu, finienda sit servitus, & item abolenda sit vilitas talis personæ; mortali, & humano modo, dicenda esset dicta servitus nequaquam adesse; tam parvum enim instans nullius considerationis in humanis commerciis est.

d G. Hurt. l. e. diff. 3. 3. Verum Hurtadus, & alii que docent, adesse impedimentum dirimens, & non valere Matrimonium, quia servitus (inquit) non tollitur, nisi à Matrimonio valido; ergo debet in priori signo supponi validitas Matrimonii, ut in posteriori dicta servitus tollatur ex vilitate Matrimonii, quod tamen in casibus dictis esse nequit; cum in priori signo supponatur servitus ignorata.

Confirmatur: quia in Jure Canonico servitus ignorata, absq; ulla limitatione est impedimentum: At nunc jã est servitus ignorata. Esto autè vilitas illa personæ in dictis casibus cessasse dicenda sit; tamen cum Ecclesia voluerit sine ulla limitatione, servitute ignoratam esse impedimentum, semper tale erit, si vilitatem reddat, si vilitatem non reddat.

Profectò secundum prudentem hominum existimationem servitus non redderet vilitatem Reginam v. g. bello justo captam, & tamen

Matrimonium cum tali servitute ignorata, nullum esset.

4. Utamque opinionem esse probabilem rationes utriusq; allatae me fateri cogunt: neque obstat probabilitati prioris sententiæ illud, quod nolimus concedere eidem Sanch. §. 2. n. 2. ibi enim agebatur de tempore, hic de instanti.

§. V.

Obligatio servitutum occultantis.

1. **C**ertum est, quando post contractum Matrimonium cognoscitur servitus antea ignorata, debere conjuges abstinere à petendo, vel reddendo debito conjugali, & posse propria auctoritate relinquere hoc Matrimonium, & aliud inire, si nolint legitime hoc ratificare, perinde, ac debet fieri in cæteris impedimentis dirimentibus. Solum hic, & semper advertè, scandalo existente, accedere debere Judicis Ecclesiastici auctoritatem: nisi sub aliquo rationabili prætextu obviam ire scandalo ex se dicti conjuges possent, ut dicam in 2. simili, cum de Divortio.

2. Hoc, inquam, certum est. Sed quæritur Primò. An persona decipiens, hoc est, quæ suam servitutum occultavit, possit licite resiliere à Matrimonio sic invalide contracto, nolendo illud ratificare, si alter illud ratificatum velit: nam personam deceptam licite resiliere posse, etiam alia nolente, non est dubium.

3. Respondeo, etiam illam posse, licet enim peccaverit attentando Matrimonium, quod Ecclesia prohibet; tamen, quia revera, nullum illud est pro utraque persona, & rectè solet dici, nunquam posse Matrimonium ex una tantum parte claudicare, idèo atq; utraq; persona potest: Quare dicta persona decipiens non obligatur f. de novo consentire, etiam si decepta id requirat; quia non obligatur ex vi Matrimonii; hoc enim, ut dixi nullum est; nec ratione sponsalium, seu promissionis factæ; nam infra dicemus, illud Matrimonium invalide attentatum, nec parere vera sponsalia, ne validam promissionem; cum neque hæc valeant inter personas inhabiles, id est, inter habentes impedimentum dirimens, si promissio fuit absoluta, & non pro tempore, quo cessabit impedimentum, uti ibidem latius explicabimus.

4. Dixi (præscindendo ab alio damno)

nam si decipiens in honore, vel bonis nocuisset decepta, tunc ratione damni illati obligaretur damnum rescire, vel Matrimonium legitime contrahere eo modo, quo distinctius à me & alibi explicatum est.

L. 7. in Decal. c. 5. §. 3. à nu. 26.

CAPUT IV.

Impedimentum Tertium.

Votum solemne Castitatis.

1. **N**on quodcumque votum Castitatis simplex (id enim est impedimentum solum impediens, ut infra dicemus) sed illud, quod in solempni Professione Religiosa simul cum Paupertatis, & Obedientiæ voto emittitur, est impedimentum dirimens illud Matrimonium, quod celebrari, post dictum votum, attentatur: idque ex probabiliori sententia solum de Jure Ecclesiastico, ut contra nonnullos, putantes esse de

b. Suar. t. 3. Jure Naturæ, probat Suar. b. alii que.

de Rel. l. 2. c. 6. §. 7. 2. Illud nota, votum simplex Castitatis

emissum in Societate Jesu post biennium

Sancti. l. 7. Novitiatus, esse item impedimentum dirimens

matr. d. peculiari Jure novo Gregorio XIII. qua certe

26. Pont. l. 7. matr. vi. ante dictum jus, carebat ejusmodi votum,

r. 22. n. 4. quia verè non est votum solemne, ut latè

Perez de Suar. e. & breviter explicat Hurtadus. d.

matr. d. Quam excommunicationem incurrat ten-

26. sec. 6. tans contrahere Matrimonium cum hoc im-

aver. q. pedimento, dicam infra; e sicuti de voto

15. de ma- Castitatis imbibito in Sacris Ordinibus, di-

vim. sec. 1. cam non f. multò post,

c. Suar. t. 4. de Rel.

tr. 10. l. 4. c. 1.

d. G. Hurt. d. 15. ma-

trim. diff. un.

c. Infra c. 17. §. 4.

f. Infra e. 8.

c. 8.

CAPUT V.

Impedimentum Quartum.

COGNATIO.

Hæc alia est Naturalis, alia Spiritualis, alia Legalis.

§. I.

Naturalis.

Sanchez l. c. d. 50. **C**ognatio Naturalis, quæ etiam consanguinitas appellatur, Est vinculum persona-

rum descendendum ab eodem stipite per carnalem propagationem.

Ut, quæ ad hoc argumentum pertinent, facilius intelligas, ne te prætereat cognitio Terminorum sequentium; Nam stipes est illa persona, à qua alia personæ de quarum cognatione tractatur, descendunt. Titius v. g. qui est Pater Antonii, & Antonia, dicitur stipes utriusque, & sic cæterorum.

2. Linea est illa series personarum, quæ per varias generationes descendunt à prædicto stipite. Hæc autem quadruplex est.

3. Prima vocatur Recta, quam scilicet constituunt eæ personæ, quarum una est ab alia, sive sint ascendentes, ut Avus, Atavus, Abavus, sive descendentes, ut Pater, Filius, Nepos, Pronepos, Abnepos. Idem dicitur, tum hic, tum in sequentibus, de feminis, Avia, Atavia, &c. Filia, Nepri, &c.

4. Secunda vocatur Transversalis, seu Collateralis, quam constituunt eæ personæ, quæ, licet descendant ab eodem stipite v. g. Titio; tamen una non descendit ab alia, ut frater, soror, Consobrina.

5. Tertia vocatur æqualis, estque eadem dicta Transversalis, quando eadem dictæ personæ distat æqualiter à stipite v. g. à dicto Titio, ut frater, ac soror ex eodem patre, &c.

6. Quarta vocatur inæqualis, estque eadem dicta transversalis, quando eadem dictæ personæ distant inæqualiter ab eodem stipite, ut frater, & sororis filius; qui certè inæqualiter distat à prædicto Titio, frater enim est in primo gradu, sororis autem filius in secundo cum eodem Titio prædicto.

7. Gradus denique, ducta metaphora à scalis, est illa distantia, quæ intercedit inter dictas personas.

8. Iam verò, quoniam computatio prædictorum graduum inter memoratas personas, alia est apud Jura Canonica pro Matrimoniis dirigendis, quæ solum numerant quatuor gradus, alia apud Jura Civilia pro successio-ribus constituendis, quæ numerant gradus decem, idèd nos computationem Canonicam hic explicabimus, explicaturi civilem, cum de Testamentis.

9. Ad Canonicam igitur computationem cognoscendam, Tres sunt Regulæ menti figendæ, Prima, pro linea recta. Secunda, pro linea transversali æquali. Tertia, pro transversali inæquali. Et quamvis hæ regulæ satis

sunt